

magazine

→ Tijdschrift voor de Jeugdzorg

IK ZIE EEN SCHROOM OM IN ACTIE TE KOMEN

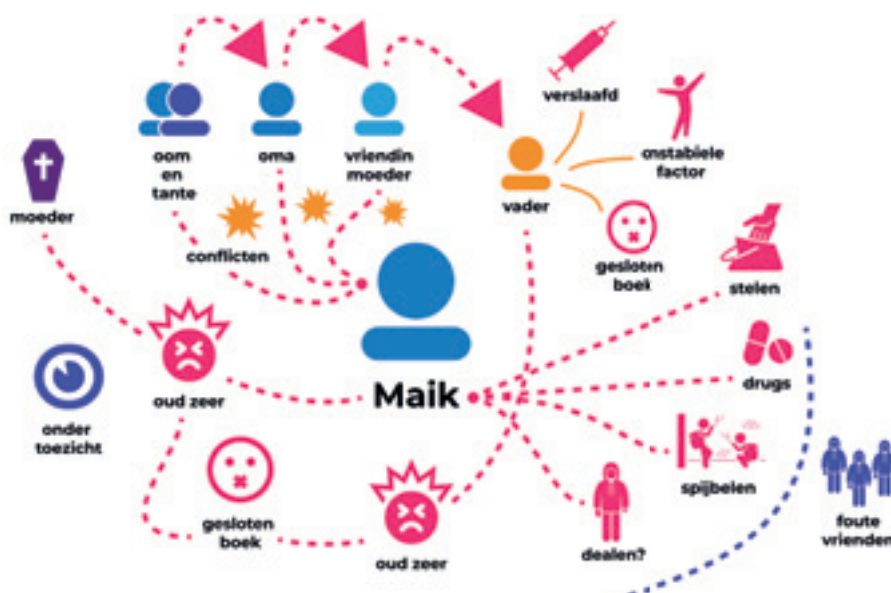
Met: Martin Sitalsing, Olaf Prinsen, José Vorstenbosch, Brechje Kuipers, Michiel van der Steen, Ronnie van Diemen, Inge Voorhout, Martruy Dekker, Abdellah Ahrouch, John Goessens, Maarten Gunsing, Alexander Thijssen, Annemie Heuvelmans, Ivon Schouten.

Al 15 jaar is SJI het opleidingsinstituut voor gedegen Jeugdzorg

Elk kind wat in de knel zit heeft recht op de beste zorg. Daarom helpen wij professionals aan bewezen effectieve methodieken. Dit maakt mogelijk dat zij het beste uit zichzelf halen. En daardoor het beste uit het gezin. Wij helpen professionals die werken met jongeren met complexe problemen, vanaf 10 tot 24 jaar.

Als je hiervan één ding over het hoofd ziet, staat Maik binnenkort opnieuw op de stoep van de jeugdzorg

Grote community

In 2023 is onze Nederlandse therapeuten community 320 mensen sterk, werkzaam in 40 teams bij, 26 organisaties. In Europa is onze MDFT community 90 mens sterk. Voor meer informatie over onze erkende opleidingen en trainingen, kijk op:

www.stichtingjeugdinterventies.nl

Gedegen oplossingen die werken op de lange termijn. Daar houden wij van. En daar zetten wij ons voor in.

www.stichtingjeugdinterventies.nl

Colofon

JN Magazine

Jaargang 2, nummer 1

JN Magazine is een uitgave van Jeugdzorg Nederland.

Jeugdzorg Nederland is de branchevereniging voor organisaties die jeugdhulp, jeugdbescherming en/of jeugdreclassering bieden.

Jeugdzorg Nederland

Postadres

Jeugdzorg Nederland
Postbus 85011
3508 AA Utrecht

Bezoekadres

Jeugdzorg Nederland
Churchillaan 11 - 6e etage
3527 GV Utrecht

Redactie

Jeugdzorg Nederland, Olaf Stomp, Edward Doelman

Coördinatie

Jeugdzorg Nederland, Wouter van der Galiën

Beeldmateriaal en fotografie

Politie, Justin Zuure, Iris van der Veen, Joost Hoving, Kansfonds

Aan dit nummer werkten mee

Carin Hoorn, Ylva van den Hengel, Stijn Verbruggen, José Snoek-Charmant, Olaf Prinsen, Martin Sitalsing, José Vorstenbosch, Brechje Kuipers, Michiel van der Steen, Ronnie van Diemen, Inge Voorhout, Martruy Dekker, Abdellah Ahrouch, John Goessens, Maarten Gunsing, Alexander Thijssen, Annemie Heuvelmans, Ivon Schouten.

Druk/Sales/Verspreiding
Art Direction/ Grafische vormgeving
Elma Media B.V.
www.elma.nl

Oplage

1.000 exemplaren

Verschijsing

Juni 2023

Copyright 2023

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever is niet aansprakelijk voor enig handelen op grond van de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane mededelingen.

Inhoud

Dealen met de harde knip

2Live en Levvel vertellen hoe zij jongeren zo optimaal mogelijk begeleiden naar zelfstandigheid.

06

'Ik zie een schroom om in actie te komen'

Politiechef en voormalig jeugdzorgbestuurder Martin Sitalsing werpt zijn blik van buiten op de jeugdzorg.

16

'Ze ging drie centimeter groter naar huis'

De Rading en Levvel zetten de kracht van sport en bewegen volop in om jongeren in de jeugdhulp op te laten bloeien.

20

'Je kunt best groot zijn en klein organiseren'

Kun je gezinshuiszorg het beste organiseren in een grote of een kleinere organisatie?

29

Wat nog meer...

05 Voorwoord

'Het echte werk begint nu'

10 Vooruit

Kenter en Samen Veilig Midden Nederland vertellen over de impact van een datalek

13 Nieuws

15 Column Ronnie van Diemen

De zorg die je je eigen kinderen gunt

23 Uit de praktijk

'Mevrouw, kunt u niet langer blijven?'

24 Werkgeversartikel

De KNALdag: apk voor het terugdringen van werkdruk

26 Live

Kinderombudsvrouw spreekt bij afscheid Hans Spigt

32 Sterk geluid

'Laat deze jongeren niet los'

Vanuit de wetenschap, voor de praktijk

Opvoedproblemen signaleren en ondersteuning bieden aan ouders

De PABI vragenlijst brengt op gestructureerde en betrouwbare wijze het opvoedgedrag van ouders in kaart en is breed inzetbaar in de praktijk.

De resultaten bieden een overzicht van 20 schalen, die kunnen worden onderverdeeld in drie adaptieve domeinen (*Warmte, Structuur, Autonomie*) en drie maladaptieve domeinen (*Vijandigheid, Dwang, Overbescherming*).

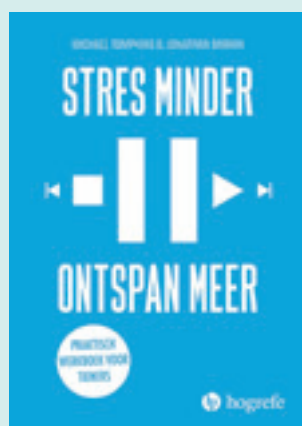
Daarom kiest u de PABI:

- Ouder- en kindrapportage
- Breed leeftijdsbereik (3 t/m 17 jaar)
- Leeftijdsspecifieke Nederlandse normen
- Op papier en digitaal beschikbaar

Bekijk ook onze boeken over opvoedondersteuning

Theraplay

Stres minder ontspan meer

Ik kan het niet!

Gedragsproblemen bij kinderen

Meer weten? Scan de QR-code of kijk op www.hogrefe.nl

‘Het echte werk begint nu’

Op het moment van schrijven van het voorwoord voor deze tweede editie van ons ledenmagazine ligt er net een Hervormingsagenda Jeugd. Na een lang proces dat begon met een uitspraak van de Commissie van Wijzen in 2021 ligt er nu eindelijk een versie die wij met een positief advies voor kunnen leggen aan de leden van Jeugdzorg Nederland.

Het hele proces dat we de afgelopen twee jaar hebben afgelegd is exemplarisch voor de huidige staat van de jeugdzorg. In onze sector zijn we omringd door een wereld die constant in beweging is. De invloed van de buitenwereld op ons werk is onmiskenbaar en soms overweldigend. Politiek, media en maatschappij ‘vinden’ iets van ons. En juist in dit complexe web van meningen en belangen is het cruciaal om de relativiteit van de invloed van de buitenwereld in te zien en de rust te kunnen bewaren.

De Hervormingsagenda is een belangrijk document omdat het de ‘spelregels’, waar wij mee moeten werken, zal vormen. Tegelijkertijd blijft het een papieren werkelijk-

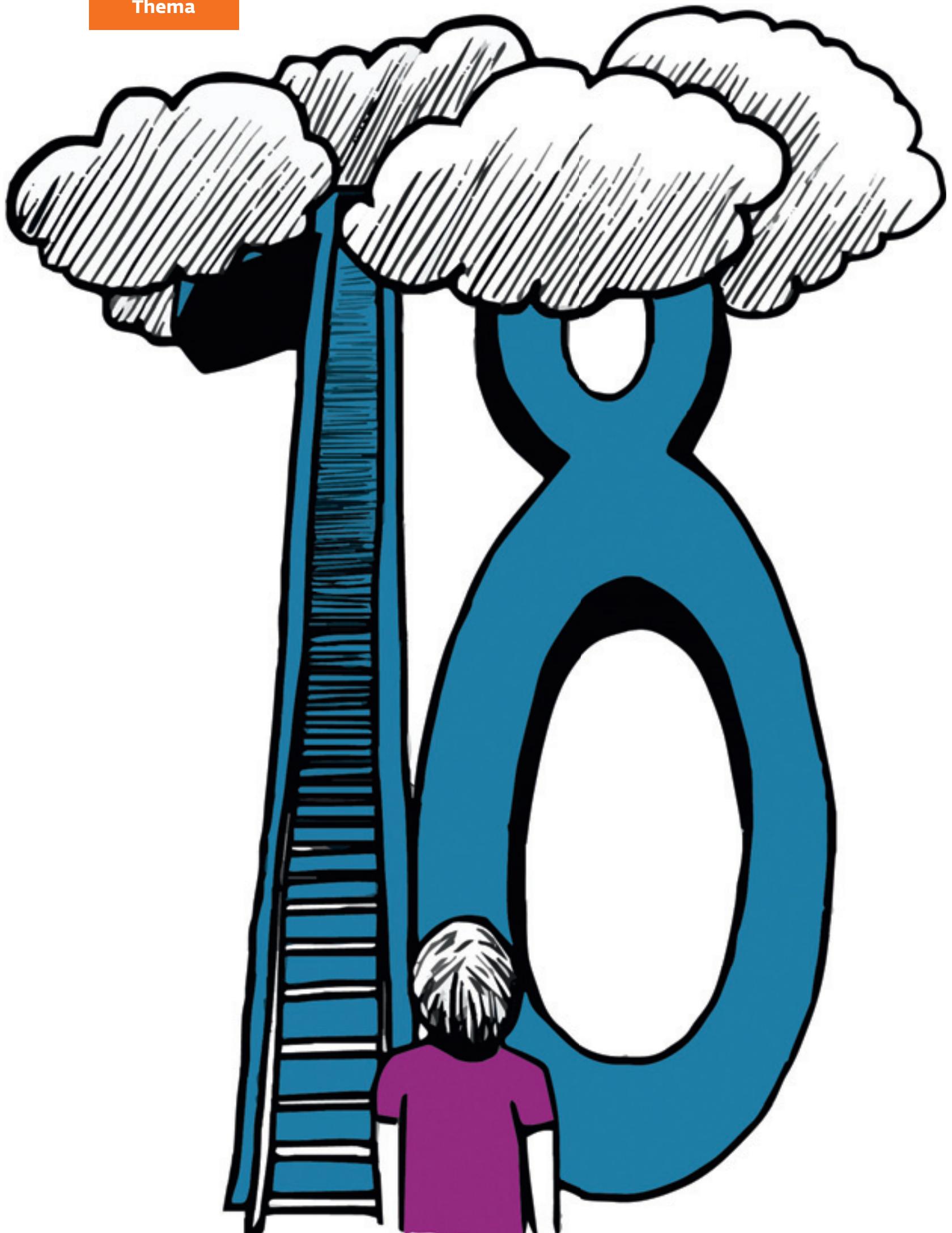
heid. Nu zijn wij aan zet en begint het echte werk. Het verschil in de levens van kinderen wordt niet gemaakt op papier maar in het contact. En daarvoor staan wij, de organisaties en jeugdzorgprofessionals, aan de lat.

Ik ben blij dat de Hervormingsagenda er eindelijk ligt. Het geeft onze vereniging de mogelijkheid om weer te focussen op samenwerken, kennis te delen en de krachten te bundelen om de zorg voor kinderen en gezinnen naar een hoger niveau te tillen.

Ook het ledenmagazine speelt hierin een rol. In deze editie vindt u weer allerhande voorbeelden van de kracht van de sector. Hoe leden van Jeugdzorg Nederland en hun medewerkers dagelijks het verschil maken in de levens van kinderen. Soms tegen de klippen van het complexe systeem op. Laten we blijven leren van elkaar en elkaar inspireren om het beste uit onszelf en onze sector te halen.

Olaf Prinsen

Directeur Jeugdzorg Nederland ◦

Dealen met de harde knip

Jeugdzorg stopt bij 18 jaar maar voor een zelfstandig leven zijn veel jongeren dan nog allesbehalve klaar. Hoe begeleid je hen voor en na die 'harde knip' bij 18 jaar dan zo optimaal mogelijk naar zelfstandigheid? En wat komt daar allemaal bij kijken? Levvel en 2Live zijn twee organisaties die dit in de praktijk brengen.

In elke gemeente heeft ongeveer één op de zeven jongeren en jongvolwassenen tussen de 16 en 27 jaar serieuze problemen op hun weg naar volwassenheid*. Jongeren afkomstig uit de jeugdzorg hebben in deze groep een aanzienlijk aandeel. Voor hen geldt dat de zogenoemde Big 5 nog niet op orde zijn: Support, Wonen, School & Werk, Inkomen en Welzijn.

Ook leden van Jeugdzorg Nederland krijgen in toenemende mate signalen over oud-cliënten die tussen wal en schip zijn geraakt. Sommigen van hen krijgen zelfs te maken met dakloosheid (zie ook pagina 32). Ze komen niet meer in aanmerking voor jeugdzorg maar verdrinken in de complexiteit van de regelgeving rond de hulpverlening waar ze na hun 18e levensjaar wel een beroep op kunnen doen. Dat kan gaan om ggz of het aanvragen van een persoonsgebonden budget via de Wmo. De harde knip die geldt bij 18 jaar is velen een doorn in het oog.

'Soms beginnen voor een jongere de huisregels te knellen'

'Het lijkt wel of de nacht waarin een jongere uit de jeugdzorg 18 wordt, een magische nacht is', zegt José Vorstenbosch ironisch. 'In één keer moet je zelf je zorgverzekering regelen, zelf je huur betalen, een uitkering aanvragen en nog veel meer.' Wat ze maar

wil zeggen: waar voor veel andere jongeren 18 worden een feestelijk gebeuren is, is dat voor jongeren uit de jeugdzorg allerminst het geval.

Flexibel

Vorstenbosch is directeur van de in Noord-Brabant opererende organisatie 2Live. 2Live begeleidt en ondersteunt jongeren tussen de 17 en 25 jaar die binnen twee jaar zelfstandig willen wonen en leven maar dat zonder hulp niet voor elkaar krijgen. De organisatie is zo'n twaalf jaar geleden kleinschalig gestart als onderdeel van Kamers met Kansen in een verbouwd klooster in Den Bosch. Inmiddels telt 2Live zes locaties – naast de twee in Den Bosch - in Vlijmen, Boxmeer en Boxtel. 2Live opereert nog steeds zelfstandig en is geen deel van een grotere zorgorganisatie. Vorstenbosch: Juist dat maakt dat we succesvol zijn. We zijn flexibel, niet log en kunnen snel anticiperen op wat nodig is. We zien onszelf als een zeilboot. Die is beter wendbaar dan een tanker.'

En wat nodig is, vertaalt zich momenteel in een training naar zelfstandigheid op alle leefgebieden voor jongeren en jongvolwassenen. 'We zijn er ook voor jongeren die niet uit de jeugdzorg afkomstig zijn', benadrukt Vorstenbosch. 'Het gaat om jongeren die we helpen om op eigen benen te staan, dat is wat ze gemeenschappelijk hebben. We zijn gericht op de leeftijdsgroep en niet op een probleem.'

Het feit dat 2Live niet verbonden is aan een specifieke problematiek zoals bijvoorbeeld verslavingszorg of

LVB, maakt de organisatie voor jongeren ook aantrekkelijker. 'De jongeren hebben geen labels, ze vormen een afspiegeling van de maatschappij.' zLive groeit nog steeds. Naast verwijzers als jeugdhulpverleners of wijkteammedewerkers, weten de jongeren inmiddels de organisatie ook zelf te vinden. Vorstenbosch: 'We hoeven onszelf eigenlijk niet meer te promoten.'

zLive kent twee 'producten': zLive en zGo. zLive is een brede training naar zelfstandigheid in combinatie met verblijf. De maximale duur daarvan was twee jaar maar is inmiddels teruggebracht naar dertien tot vijftien maanden. Het later ontwikkelde aanbod zGo is ontwikkeld om een snellere doorstroom vanuit zLive mogelijk te maken. 'Soms beginnen voor een jongere bijvoorbeeld de huisregels te knellen', zegt Vorstenbosch. 'Dat is vaak een teken dat een jongere eraan toe is om zelf beslissingen te kunnen nemen en een stap te zetten op weg naar zelfstandigheid.' De jongeren in zGo wonen zelfstandig en krijgen ambulante begeleiding. Een bijkomend voordeel van de toevoeging van zGo aan het aanbod is dat de organisatie meer jongeren kan bedienen en de wachtlijsten daarmee korter worden.

Wat komt er allemaal op je af als je straks zelfstandig woont

Vorstenbosch benadrukt dat maatwerk bij de begeleiding van de jongeren belangrijk en leidend is – los van het allesomvattende doel "ik wil binnen twee jaar op eigen benen staan". 'We sluiten aan bij waar de jongeren zelf aan wil gaan werken. Dat kan van alles zijn: ik wil mijn schulden afgelost krijgen, ik wil mijn opleiding afmaken, het lukt mij niet om relaties aan te gaan en dat wil ik zien te verbeteren... Alles wat iemand tegenkomt op zijn pad naar zelfstandigheid – wij begeleiden en ondersteunen daarbij.'

We proberen ook het netwerk van de jongere te verbreden zodat deze daar terecht kan voor hulp en niet enkel afhankelijk is van een professioneel

netwerk, zegt de zLive-directeur. Ze noemt daarmee een van de punten uit de Big 5. 'Werken vanuit de klik tussen een jongere en een begeleider is een ander essentieel uitgangspunt', stelt ze tot slot. 'Het meest succesvolle ingrediënt van een traject is immers de relatie, de betrekking.'

'Je moet vroegtijdig het gesprek aangaan met de jongere'

Ook jeugdhulporganisatie Level heeft praktijk en beleid ontwikkeld om jongeren voor en rond hun achttiende beter te begeleiden naar zelfstandigheid. En ook om de betrokken hulpverleners daarin beter te faciliteren. 'We misten een samenhangende aanpak', stelt programmaleider 'Overgang naar volwassenheid' Brechje Kuipers. Ze antwoordt op de vraag wat voor Level de aanleiding was om het programma dat zij coördineert te starten. 'Wij deden van alles in de jeugdhulp met ons eigen aanbod. En vervolgens droegen we het gehele pakket over aan hulpverleners in het 18-plus veld en die begonnen dan weer helemaal opnieuw.' De urgentie voor een betere en samenhangende werkwijze werd helemaal duidelijk toen Level-medewerkers oud-cliënten rond hun 23e zagen opduiken in de dak- en thuislozenopvang. 'En inmiddels hadden ze dan vier of vijf programma's in begeleid wonen achter de rug.'

Zo normaal mogelijk opgroeien

Die samenhangende aanpak is er nu wel. En bij Level toegespitst op wat ze bij de organisatie Toekomstgericht begeleiden noemen. Kuipers: 'Waar het eigenlijk om draait is: hoe kun je jongeren zo normaal mogelijk laten opgroeien met zo min mogelijk verplaatsingen en verhuizingen? Dat deze jongeren de kans krijgen om te aarden en een relatie en een netwerk op te bouwen.' Ook in de Level-aanpak speelt de Big 5 een belangrijke rol. Essentieel bij toekomstgericht begeleiden is vroegtijdig beginnen. Kuipers: 'Vanaf 16 jaar moet je doorlopend het gesprek aangaan met de jongere en met degenen die belangrijk zijn over de toekomst en wat er ná jeugdhulp nodig is.' Startpunt bij Level daarbij is dat je de jongere en diens context goed kent, stelt ze. 'Dat behoort bij basisvakmanschap en bij de presentie-benadering die we hier uitdragen.'

Ook sociaal-emotionele kant

De aanpak in het programma dat Kuipers leidt, is gebaseerd op twee sporen. Bij het eerdergenoemde toekomstgericht begeleiden draait het om het toerusten van de jeugdzorgwerkers. Hoe kunnen deze professionals jongeren zo goed mogelijk begeleiden bij de overgang naar een zelfstandig bestaan vanaf hun 18e levensjaar? Daarbij vormt het expertisecentrum Overgang naar volwassenheid een fundamenteel onderdeel. 'Onze consultants en gedragswetenschappers ondersteunen hulpverleners en jongeren bij de overgang naar volwassenheid en bij de knip 18-plus', zegt teamleider van het expertisecentrum Michiel van der Steen. 'Dat doen we door aan te sluiten bij casuïstiekbesprekingen, door te coachen en te adviseren. En door hulpverleners te trainen in het toekomstgericht begeleiden.' Voor de hulpverleners én de jongeren zijn daarvoor uiteenlopende eigentijdse tools ontwikkeld, vervolgt Van der Steen.

De praatplaat is daar een voorbeeld van. Dat is een visueel hulpmiddel voor begeleiders om tijdig in gesprek te gaan met een jongere over zijn toekomstplannen. Voor de jongeren zelf is er de training "Osso en Doekoe", straatnaamgevingen voor thuis en geld. Van der Steen, lachend: 'Die naam hebben we niet zelf bedacht hoor, de jongeren kwamen er zelf mee.' Ook zijn er bij Levvel gesprekskaarten ontwikkeld om met jongeren over hun leven en toekomst in gesprek te gaan.

'En we hebben zelfs een escaperoom', voegt Van der Steen toe, 'Hoe ontsnap ik de jeugdzorg?' Die wordt ook voor professionals van gemeenten ingezet. Daarmee kunnen ze ervaren wat een jeugdhulpverlener allemaal moet organiseren rond de juiste zorg in het woud van alle regels en voorwaarden die per gemeente verschillen.

Kuipers: 'Een belangrijke les die we al doende hebben geleerd: richt je niet alleen op de praktische voorbereiding van volwassenheid maar besteed ook aandacht aan de sociaal emotionele kant: "wat komt er allemaal op je af als je straks zelfstandig woont?"'

Enthousiast

Bij het tweede spoor in het programma draait het om de samenwerking tussen Levvel en partners in het 18-plus veld en met gemeenten. Een voorbeeld van een intensief en goed lopend partnerschap is De Brug, een uit innovatiegelden bekostigd project in Amsterdam.

Daarbij zijn naast Levvel, ggz-instellingen, woningcorporaties, de gemeente Amsterdam en de maatschappelijke opvang betrokken. Kuipers concretiseert: 'Wanneer een jongere eraan toe is om zelfstandig te gaan wonen en gaat verhuizen naar een vervolgplek binnen de Maatschappelijke Opvang, loopt een Levvel-hulpverlener een tijdje mee. Of de hulpverlener van de Maatschappelijke Opvang start eerder met begeleiding als een jongere nog bij Levvel woont. De jongere heeft dan een tijdje twee hulpverleners, waarbij de hulpverlener uit de jeugdhulp zich geleidelijk terugtrekt en de begeleider van de Maatschappelijke Opvang steeds meer op de voorgrond komt voor de jongere, zodat er een soepele overgang is van Jeugdhulp naar Maatschappelijke Opvang. Dat gebeurt in goede samenspraak.'

Kuipers en Van der Steen zijn enthousiast over de chemie tussen de jeugdzorg en het volwassenen veld bij het project. 'We hebben elkaar gevonden op een gezamenlijke visie', zegt Kuipers. Door samen te werken leer je elkaars aanbod beter kennen en leer je van elkaar. Dat is een mooie bijvangst.' ◦

*Bron: VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten)

Een datalek: beter voorkomen dan genezen

Velen van ons beschouwen een datalek als een ver-van-mijn-bed-show. Dat geldt niet voor Kenter en Samen Veilig Midden-Nederland. Zij kregen te maken met een datalek en treden nu op als ambassadeurs voor het Programma Informatiebeveiliging van Jeugdzorg Nederland. In de rubriek Vooruit vertellen ze waarom dit thema belangrijk is en wat er nodig is om de gegevens van uw organisatie en cliënten optimaal te beveiligen.

Het was in oktober 2020 alle hens aan dek bij Kenter Jeugdhulp, vertellen voorzitter van de Raad van Bestuur Bert Deitmers en Els Kuipers, die als teammanager ICT bij jeugdzorgorganisatie werkt. Destijds werd Kenter door RTL Nieuws op de hoogte gesteld dat een journalist toegang zou hebben verkregen tot vertrouwelijke mailgegevens van en over cliënten. 'Dat was natuurlijk schrikken, ook omdat er op de dinsdag dat we gebeld werden verteld werd dat er donderdag een item in de televisie-uitzending over zou verschijnen'.

Kenter kreeg de mogelijkheid om een inhoudelijke reactie te geven. Dat zou ook de kans bieden om er vlot achter te komen wat er loos was met de beveiliging van data. Er werd een crisisteam ingericht, waarbij Els Kuipers als hoofd van de ICT-afdeling één van de hoofdrollen vervulde. Via ingevlogen externe analyse werd al snel duidelijk wat zich had voorgedaan: via een oude domeinnaam van een rechtsvoorganger van

Kenter, de Jeugdriagg, verkreeg de journalist toegang tot vertrouwelijke mailgegevens van en over (onder andere) cliënten. 'Later bleek dat de inzage in data maar zeer beperkt was. Door snel handelen was het lek twee uur na het gesprek met RTL Nieuws feitelijk gedicht. Daarnaast zijn de gegevens nooit met andere partijen gedeeld of hebben anderen er inzage in gehad', benadrukt Kuipers.

Maar, haakt Deitmers weer in, op dat moment begon de nieuwstrein wel op gang te komen. 'Je weet hoe nieuws werkt: landelijk lig je meteen onder een vergrootglas.' Samen met het ingerichte crisisteam werd besloten om openheid van zaken te geven: uitleggen wat er gebeurd was en de direct ondernomen acties zo goed mogelijk uitleggen. Al voor de televisie-uitzending waren belangrijke stakeholders op de hoogte gesteld. Deitmers: 'Daarnaast konden ongeruste ouders de dag na de uitzending, bellen of mailen voor nadere toelichting.'

‘Dit onderwerp verdient maximale aandacht, het moet de hele organisatie door’

Paul Janssen en Krijnie Schotel, bestuurders van Samen Veilig Midden-Nederland, hebben in 2019 iets soortgelijks meegemaakt. ‘Feit is dat we te maken hebben met persoonsgegevens van cliënten die kwetsbaar zijn. Dat betekent een grote verantwoordelijkheid voor ons als organisatie om daar zorgvuldig en veilig mee om te gaan’, vertelt Schotel.

‘Dat zit in techniek én in het gedrag van medewerkers’, legt ze uit. Door technische maatregelen te treffen, wordt de informatie zo goed mogelijk beveiligd en worden die processen geborgd. ‘Dat gaat erom dat we in onze systemen de techniek zo robuust en zo veilig mogelijk inrichten, waarmee de kans op veiligheidsincidenten als malware en datalekken zo klein mogelijk maken’, zegt Schotel. ‘Daarnaast hebben we organisa-

tiebreed een programma informatieveiligheid opgezet, wat eigenlijk tot op de dag van vandaag loopt. Daarmee proberen we de awareness onder onze medewerkers voor een veilige digitale werkomgeving zo optimaal mogelijk te houden.’ Ze legt uit dat de kwetsbaarheid vooral zit in menselijk gedrag. Daar ontstaan vaak fouten. Dat is eigenlijk het moeilijkst te beïnvloeden.’ Op het eigen intranet worden de eigen medewerkers daarom continu meegenomen in het belang van zorgvuldig omgaan met data. ‘We doen regelmatig oproepen om eventuele vergissingen waar je onverhoopt achter komt zo snel mogelijk te melden. Die worden vervolgens centraal opgepakt. Daarnaast wijzen we in video’s ook op het grote belang van dit onderwerp of we versturen bewust een spam-mail om

medewerkers alert te houden', aldus Janssen, die verder wijst op het inwerkprogramma voor nieuwe collega's. De juiste omgang met cliëntgegevens is daar een standaard onderdeel van. 'Door die awareness op alle mogelijke manieren te vergroten, is de bereidheid om eventuele vergissingen te melden ook verhoogd.'

Tegelijkertijd is het uitbannen van menselijke fouten niet volledig haalbaar. Denk maar aan een verkeerd geadresseerd poststuk, omdat een gezin na een scheiding van de ouders uiteenvalt. 'Dat ban je natuurlijk niet helemaal uit, maar we proberen dat wel', zegt Janssen. 'Het lijkt bijvoorbeeld een klein detail, het automatisch invullen van een e-mailadres. Als je de eerste twee letters invult, dan ben je op veel formulieren gewend dat automatisch een e-mailadres gegenereerd wordt. Maar daarmee maak je snel een fout. Dus dat hebben we op een gegeven moment uit ons systeem gehaald.' Bij Samen Veilig Midden-Nederland is het dus gebruikelijk dat medewerkers handmatig e-mailadressen intikken.

Ook voor het inzien van persoonlijke gegevens uit dossiers is er bij Samen Veilig Midden-Nederland een duidelijk protocol. 'We autoriseren wie welke gegevens mag inzien. Dat is ook weer een interne beveiliging met zorgvuldigheid als doel', legt Schotel uit. Daarvoor wordt gewerkt met autorisatie-schema's. 'Onze medewerkers kunnen alleen binnen hun eigen team, hun eigen caseload, met direct betrokken collega's gegevens uitwisselen. Heb je dus niets van doen met een cliënt, dan ben je ook niet geautoriseerd om in het systeem naar cliëntgegevens te zoeken. Daar zijn we heel strikt in.'

Tegelijkertijd geven zij aan dat dat niet betekent dat Samen Veilig Midden-Nederland er nu al is. 'Nee, we kennen allemaal de context waarin wij opereren. We werken met hulpverleners en hulpverleners willen graag gezinnen helpen. Administratie is al niet ieders cup of tea, een onderwerp als informatieveiligheid staat daar soms nog verder vanaf. Dat moet je dus steeds weer benadrukken.' Wat dat betreft zien Janssen en Schotel hierin ook een belangrijke rol weggelegd voor bestuurders in jeugdzorgland. 'Dit onderwerp verdient maximale aandacht, het moet de hele organisatie door. Daarom verdient informatieveiligheid, zeker in deze sector, het om hoog op de bestuurlijke agenda te staan.'

Aan de slag met het verbeteren van de informatieveiligheid

Dankzij subsidie van VWS heeft Jeugdzorg Nederland een flink aantal diensten ontwikkeld om de informatiebeveiliging bij jeugdzorgorganisaties te verbeteren. De diensten binnen dit Programma Informatiebeveiliging zijn met hulp van jeugdzorgorganisaties ontwikkeld en uitvoerig getest.

Met de leveranciers is een ledentarieef afgesproken waardoor leden kunnen profiteren van een voordelig en gevarieerd aanbod. Denk onder meer aan een crisisoefening (een dagdeel ervaren wat de impact is van een beveiligingsincident), cybersecuritytraining, pentesten (laten testen hoe hackbaar systemen zijn) en een awareness-programma om medewerkers bewust te maken van risico's en hun gedrag.

Jeugdzorg Nederland zorgt met een wegwijzer IB voor advies op maat, zodat u met de juiste tools aan de slag kunt gaan. Scan de QR-code voor de wegwijzer

Meer weten?

Neem contact op met Martijn van Noppen via ib@jeugdzorgnederland.nl

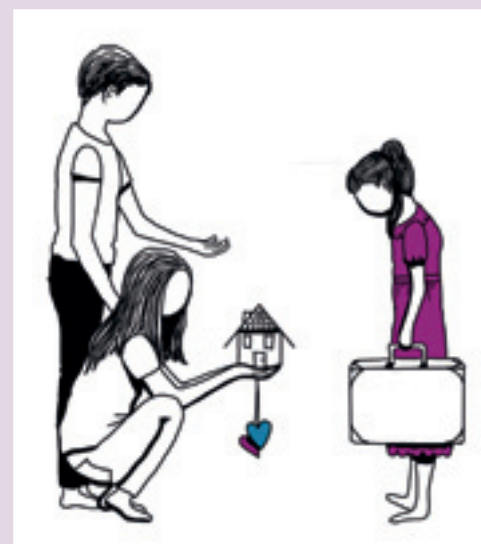
Dat doet het al bij Kenter Jeugdhulp, blijkt uit de reactie van Deitmars en Kuipers. Daarin is Kenter één van de koplopers in de sector, vult Deitmars tot slot aan. 'We zijn door het eerdere incident gealarmeerd en roepen collega's vooral op om soortgelijke incidenten voor te zijn. Dat voorkomt een hoop gedoe, maar nog belangrijker is dat je dat verplicht bent aan je klanten en medewerkers. Zorgvuldig omgaan met hun gegevens is ook een deel van de vertrouwensband die je met elkaar opbouwt en de kwaliteit van werken. En die wil je niet beschamen.' ●

Interesse pleegouderschap schiet omhoog na 'Kopen zonder Kijken'

In een aflevering van het RTL-programma 'Kopen zonder kijken' op 24 april 2023 stond de huizenzoektocht van Kim en Paul centraal. Kim en Paul zijn een jong stel met drie pleegkinderen. Hun verhaal maakte een diepe indruk op veel kijkers.

Binnen een week na de uitzending hadden meer dan 300 geïnteresseerden informatie over pleegouderschap aangevraagd via pleegzorg.nl. Dat is vijf keer meer dan tijdens een gemiddelde week. Het effect van de uitzending werd opgemerkt door NOS Online. Vervolgens werden de pleegouders en tv-makelaar Alex van Keulen uitgenodigd bij Jinek. Alex, die zelf ook pleegouder en pleegzorgambassadeur

is, sprak samen met Kim en Paul openhartig over het pleegouderschap. Een dag later verscheen Nicolien van den Berg, bestuurslid van Jeugdzorg Nederland eveneens bij Jinek om te reageren op de enorme respons naar aanleiding van alle media-aandacht. Sinds de uitzending van 'Kopen zonder kijken' hebben inmiddels 955 geïnteresseerden informatie over pleegzorg opgevraagd.

Tweede Kamer worstelt en valt in herhaling

Het akkoord tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse

Gemeenten (VNG) over het financiële kader voor de jeugdzorgplannen heeft de Tweede Kamer niet gerustgesteld. De Kamer uitte in het Commissiedebat Jeugdbeleid haar zorgen over de geplande bezuinigingen van 511 miljoen euro vanaf 2025 en daar bovenop ruim 590 miljoen euro vanaf 2026. Verder drong de Kamer er andermaal op aan om haast te maken met de daadwerkelijke verbeteringen in de jeugdzorg. Dat voor de oplossingen al anderhalf jaar wordt verwezen naar de Hervormingsagenda Jeugd leidde opnieuw tot irritatie. De Hervormingsagenda krijgt volgens de Kamerleden 'mythische proporties' terwijl zij vanuit jeugdbranches, beroepsverenigingen en cliëntorganisaties zorgen ontvingen over de afdwingbaarheid van afspraken in de Hervormingsagenda.

Geschillencommissie Sociaal Domein gestart

De geschillencommissie Sociaal

Domein is gestart. Deze commissie behandelt geschillen tussen gemeenten en zorgaanbieders, met name op het gebied van inkoop en (de uitvoering van) contracten op het gebied van Jeugd en Wmo. De geschillencommissie is een onafhankelijke organisatie. De uitspraken van de commissie zijn bindend. In het convenant 'Bevorderen continuïteit jeugdhulp' (2021) zijn verschillende maatregelen afgesproken die de toegang tot en de continuïteit van de jeugdzorg moeten waarborgen. Wanneer de relatie tussen gemeenten en zorgaanbieders hapert, kan die continuïteit in het gedrang komen. De geschillencommissie biedt een snel, laagdrempelig, en deskundig alternatief voor de gang naar de rechter. Het draagt eraan bij dat jeugdigen de ondersteuning en zorg blijven krijgen wanneer dat nodig is.

Medilex

onafhankelijke nascholing
voor zorgprofessionals

Geaccrediteerde
nascholing

Intercollegiaal coachen - 25 PE punten

U gaat aan de slag met de volgende onderwerpen:

- Basiskennis coachen
- Emotieer en emotiemanagement
- Feedback geven en ontvangen
- Diverse coachingsgesprekken aanleren en oefenen
- Persoonlijke en authentieke coachingstijl ontwikkelen

Startdata: 7 september of 31 oktober

medilex.nl/intercollegiaal_coachen

Relationeel trauma

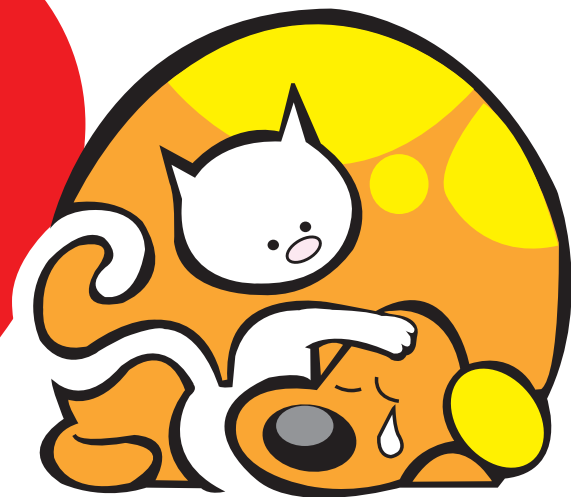
Herken de gevolgen van relationeel trauma in ouder-kind relaties en bied adequate ondersteuning!

Leer meer over:

- het verband tussen relationeel trauma en hechting
- de gevolgen van relationeel trauma voor de belevingswereld van kinderen en hun ouders/verzorgers
- hoe u relationeel trauma kunt signaleren

Dinsdag 14 en 28 november

medilex.nl/relatieeeltrauma

STICHTING
DierenLot

DierenLot.nl

De zorg die je je eigen kinderen gunt

In een interview in Trouw vertelde ik dat een van mijn kinderen tijdens de zwangerschap een hersenbloeding heeft gehad. Van dichtbij heb ik meegemaakt wat het betekent om afhankelijk te zijn van de hulp van anderen. Het begon met medische zorg, maar al gauw bleek dat er ook op de lagere en middelbare school net wat anders nodig was.

Ik heb veel betrokken jeugdzorgprofessionals gezien. Maar ook veel wisselingen waardoor het verhaal steeds opnieuw verteld moest worden.

De zoektocht naar de juiste mensen om je heen is lastig maar ook enorm belangrijk. De jeugdzorgprofessionals die het verschil maakten luisterden écht naar zijn verhaal en konden vanuit die betrokkenheid signaleren wanneer mijn zoon meer (of minder) hulp nodig had. Kwetsbaarheid is namelijk geen momentopname. Geen foto maar een film die blijft veranderen. Ik werk vanuit het doel om de zorg te leveren die ik mijn eigen kinderen zou gunnen. Dat is een van de redenen dat ik aan de slag ben gegaan als voorzitter van Jeugdzorg Nederland. Want vandaag de dag staat het 'kwetsbaar zijn' in onze samenleving onder druk en daar maak ik mij zorgen om.

Onze samenleving is complexer en onzekerder geworden. Het is voor jongeren in het bijzonder belastend geworden. Het is hún toekomst die op de tocht staat. Tegelijkertijd zijn het ambitieniveau en de verwachtingen van jongeren torenhoog. De focus ligt op productiviteit, de 'beste' versie van jezelf zijn en het onderliggende idee dat dit alles maakbaar is. Dat er in de levens van jongeren soms periodes zijn waarin je het even niet meer weet. Periodes waarin je hulp van buitenaf nodig hebt. Kortom, dat er periodes zijn waarin je meer of minder kwetsbaar bent, lijkt niet in dit plaatje te passen.

Juist daarom is het zo schrijnend dat de kranten volstaan van het falen van het systeem in de jeugdzorg. Het lukt ons als samenleving momenteel onvoldoende om vanuit gelijkwaardigheid náást deze jongeren en hun ouders te staan als het zelf even niet lukt.

We moeten als maatschappij beter leren omgaan met kwetsbaarheid en ons realiseren dat kwetsbaarheid een onderdeel is van een veerkrachtige samenleving. Verschillen niet wegstrijken maar omarmen en deze jongeren zien als volwaardig onderdeel van onze samenleving. Want als we de jeugd nu loslaten staat de samenleving van de toekomst op de tocht.

Ik sta hoopvol in mijn nieuwe opdracht al voorzitter van Jeugdzorg Nederland. Zaken zijn oplosbaar! Wij zijn als vereniging op aard om deze maatschappelijke opdracht waar te maken. Dat kunnen wij door de onderlinge verbinding tussen onze leden te versterken en gebruik te maken van de gezamenlijkheid en eenheid die wij als vereniging vormen.

Zo bouwen we samen aan de veerkrachtige samenleving van de toekomst mét daarin een passende plaats voor kwetsbaarheid.

Ronnie van Diemen

Voorzitter Jeugdzorg Nederland ◦

“Heel vaak zien we dat problemen zich opstapelen binnen gezinnen.” Dat is de ervaring van Martin Sitalsing, die als portefeuillehouder Zorg & Veiligheid bij de politie vertelt over de samenwerking met jeugdzorgorganisaties. “Ik ben groot voorstander van de dakpanconstructie waarin je met elkaar optreedt en elkaar versterkt.”

‘Ik zie een schroom om in actie te komen’

Het was geen gemakkelijke keuze die Martin Sitalsing inmiddels gemaakt heeft. Begin juni stopt hij als politiechef van Midden-Nederland. Hij keert in dezelfde functie terug, maar dan als politiechef in het noorden van het land, waar de 61-jarige Sitalsing eerder al een groot deel van zijn werkende leven bij de politie, de GGZ en de Jeugdbescherming heeft doorgebracht. Hij kijkt uit naar een terugkeer naar Noord-Nederland, waar hij als politiechef onder meer aan de slag gaat met thema's als ondermijning, digitale criminaliteit en asielproblematiek.

Ondanks deze op handen zijnde 'transfer' verandert er niets aan zijn landelijke inzet: namens de politie blijft Sitalsing portefeuillehouder voor 'Politie voor iedereen' en 'Zorg & Veiligheid'. Laatstgenoemde rol, in combinatie met zijn eerdere functies als voorzitter van de Raad van Bestuur bij de Jeugdbescherming Noord (2012-2016) en Lentis, de grootste aanbieder van

geestelijke gezondheidszorg in Noord-Nederland waar hij van 2016-2019 voorzitter van de Raad van Bestuur was, maakt van hem een uitstekende gesprekspartner voor de 'Blik van Buiten'.

Hoe wordt door de politie aangekeken tegen de samenwerking met de jeugdzorg?

“Onze rol in de samenwerking met de jeugdzorg kan natuurlijk verschillen, dat is afhankelijk van de specifieke situatie en het juridische kader waarbinnen de politie optreedt. Maar grofweg kun je stellen dat wij vanuit het veiligheidsdomein opereren, van openbare orde tot de bescherming van kwetsbare kinderen. Daarbij kunnen we niet zonder betrouwbare partners, zoals die in wijkteams worden geformeerd of, wanneer de situatie erom vraagt, specifiek met de jeugdzorg-medewerkers of de jeugdbescherming. Bij die partners kunnen wij onze signalen kwijt, maar we trekken natuurlijk ook samen op als het gaat om de specifieke veiligheid van kinderen.”

De rol van de politie is voor het in beeld krijgen van zaken als huiselijk geweld erg belangrijk. Uit cijfers van Veilig Thuis bleek vorig jaar dat de meeste meldingen van huiselijk geweld via de politie komen (65 procent). Dat is bijna tweederde. Heeft u daar een verklaring voor?

“Ik denk dat dat mede komt omdat we toch op veel plekken komen als politie, op andere momenten in verschillende milieus. Wijkagenten spreken jongeren ‘s avonds op straat aan, ook als die jongere niet thuis wil zijn vanwege bijvoorbeeld alcoholmisbruik van ouders. Daarnaast komt het voor dat we vanuit het oogpunt van veiligheid, bijvoorbeeld na een melding van een hennepplantage in een woning, ook in aanraking komen met de jongeren. Komt een agent in dat huis en treft hij daar ook jonge kinderen aan, dan is dat ook een moment om te signaleren en andere hulpverleners te betrekken.

Maar dit is wat mij betreft maar een half antwoord op je vraag, want ik zie ook handelingsverlegenheid bij

scholen, wijkteams, maatschappelijk werkers of sportclubs. Wanneer er vermoedens zijn dat er binnen een gezin iets niet pluis is, moet ik constateren dat er een schroom is om in actie te komen. De docent durft bij een vermoeden van huiselijk geweld niet door te vragen. Die denkt: ‘Misschien heb ik het wel helemaal mis en zet ik op die manier de relatie met die ouders op het spel.’ Die vrees is menselijk, we zijn geneigd om vriendjes met elkaar te willen blijven. Maar ik zeg je dat op deze manier veel te weinig wordt gedacht aan het belang van het kind.”

De politie kan in de rol als handhaver en beschermer onafhankelijker te werk gaan?

“Begrijp mij goed, we hechten aan goede relaties met alle partijen. Maar wij zijn er om te handelen, om een kind uit onveilige situaties te halen als de situatie erom vraagt, om dat moeilijke gesprek met die ouder aan te gaan. Wij hoeven geen vriendjes te zijn of te blijven, ik denk dat wij - net als jeugdzorgorganisaties - beter in staat zijn om naar het kindperspectief te kijken, specifiek naar veiligheid.

Als dat dan betekent dat wij een keer te snel handelen, dat is dan maar zo. Als wij kunnen uitleggen welke signalen er waren, in samenspraak met bijvoorbeeld Veilig Thuis, en het blijkt in de praktijk toch anders te liggen, dan leggen we onze keuzes uit. Wees dan transparant, ook naar de betrokken ouder(s) toe, zeggen wij dan. Essentieel is dan ook dat je er als leidinggevende voor gaat staan. Dat vertrouwen verdienen professionals, juist in dat hele complexe

veld waarin ze opereren. Ons standpunt als politie is dat we liever twee keer te vaak aan de bel trekken dan één keer te laat.”

Over dat complexe werk gesproken: juist met het oog op betere bescherming van kinderen en jongeren lijkt er sectorbreed steeds meer aandacht voor onderliggende oorzaken van problematiek. Hoe ziet u dat?

“Dat zien wij ook. De problemen die zich in gezinnen voordoen, waarbij het uiteindelijk tot escalatie komt, vinden vaak hun oorsprong bij problemen die al bij hun ouders spelen. Daar is stress, daar is verslavingsproblematiek, daar zijn schulden of psychische ziektebeelden; heel vaak zien we dat problemen zich opstapelen binnen gezinnen. Ik ben groot voorstander van de dakpanconstructie waarin je met elkaar optreedt en elkaar versterkt. Op onze interventie kun je dan een vervolgactie vanuit de hulpverlening in gang zetten. Want gaat onze agent na een incident weg, dan is het gezinsprobleem niet opgelost. Zo kun je, elk vanuit de eigen rol, een verschil maken.”

‘Gaat een agent na een incident weg, dan is het gezinsprobleem niet opgelost’

Hoe verloopt dat samen optrekken in die dakpanconstructie?

“Dat is een verbeterpunt, zeker in acute situaties. Dat heeft onder meer met beperkte beschikbaarheid, capaciteit en werkdruk in jullie sector te maken, maar ik kijk liever naar meer onderliggende oorzaken. De financiering van jeugdzorg is wat mij betreft de grote boosdoener. Het uurtje factuurtje is dominant geworden in een veld dat daar niet mee gediend is. Stel je voor dat wij op onze meldkamer beloofd worden voor het aantal meldingen van verdachte

situaties dat zich voordoen? Dat gaat ver, toch? Maar dit is in feite wel praktijk in de jeugdzorg. Beloning op uurbasis, op het aantal uithuisplaatsingen, op exact uitrekenen hoeveel uur gezinshulp geleverd mag worden, dat levert geen enkele bijdrage aan preventief werken en dossiervorming.”

Daar wilt u zo snel mogelijk vanaf?

Absoluut. Als we in een dakpanconstructie beter willen samenwerken, dan moet bijvoorbeeld een jeugd-beschermingsorganisatie betaald worden op het feit dat je beschikbaar bent in acute situaties, dat je tijd hebt om aan dossiervorming te doen om de goede afweging te maken, om samen te overleggen en scenario's door te spreken. Ik vind het voor de maatschappij een gemis dat bevlogen professionals in de jeugdzorg niet die volledige professionele ruimte krijgen, omdat commerciële belangen ook een rol spelen.”

Hoe kijkt u verder naar de ontwikkeling van de jeugdzorg?

“Als je het hebt over meer oog voor onderliggende oorzaken en die vóór willen zijn, dan denk ik dat we maatschappelijk gezien verzuimd hebben de nulde lijn voor jeugd goed in te vullen. De vrijwilligers op de sportverenigingen, jongerenwerkers, ondersteuning van onderwijzend personeel; het zou goed zijn om de sociale ontwikkeling van kinderen te verbeteren. Een trainer die af en toe een indringend gesprek voert met een tiener die geen vaderfiguur heeft, een jongerenwerker die tools aanreikt om vriendschappen te bouwen, een docent die oog heeft voor het gebrek aan structuur wat thuis niet meegegeven wordt. Wat 'normaal' is, zouden we meer in de nulde lijn moeten brengen. Dus zorg ervoor dat die voetbaltrainer, juist van de lagere jeugdteams, die pedagogische vaardigheden kan ontwikkelen, steek daar geld in.”

Hoe uitten deze ontwikkelingen zich nu op straat?

“Jongeren weten niet meer wat normaal is: voor vier uur vakkenvullen bij de Albert Heijn halen ze hun neus op, want ze kunnen ook geldezels voor de drugshandel zijn. Daarbij zien we ook een duidelijk verschil tussen de jongere voor en na corona. Ik denk dat veel tieners door het thuiszitten een deel van hun ontwikkeling gemist hebben. Denk aan de ontwikkeling in het

kunnen aangaan van conflicten, van fysieke contacten, van feesten, verliefd worden, rottigheid uithalen en ga zo maar door. Pubers zijn van 15 naar 18 gegaan en hebben die vitale ervaringen overgeslagen.”

Wat zijn daar de gevolgen van?

“Grofweg zie ik twee groepen: de eerste is de groep jongvolwassenen die zich moeilijker laat corrigeren. Die groep gaat los, heeft een korter lontje en raakt het gevoel met de realiteit kwijt. Het gevaar is dat ondermijning en criminaliteit de kop opsteken. We zien veel meer incidenten. Daarnaast zie ik een ander deel van de jongeren juist aan de andere kant wegglijpen. Die goede jongen van 15 kan door het ontbreken van vitale ervaringen een paar jaar later de maatschappij niet meer bijbenen, de druk wordt te groot. Hoe je contact maakt, hoe je je aansluit bij een groep, hoe je veerkracht ontwikkelt; zo'n jongen is dat kwijtgeraakt. Dat uit zich in eenzaamheid en mentale problemen. Beide groepen baren mij veel zorgen.”

'Pubers zijn van 15 naar 18 gegaan en hebben die vitale ervaringen overgeslagen'

Wat moeten 'we' met die observaties vanuit de politie?

“Ik chargeer het natuurlijk, maar ik denk dat die twee groepen jongeren illustreren waar we meer aandacht voor moeten hebben: die nulde lijn dus, het gezond laten ontwikkelen van kinderen. Daarom zou het goed zijn als ook de jeugdzorgsector, juist met het oog op preventie, zich daar ook harder voor maakt. We moeten niet alleen bij de scherven van kwetsbare jongeren staan, maar kijken hoe we die scherven kunnen voorkomen.” ◦

‘Ze ging drie centimeter groter naar huis’

Jongeren in de jeugdhulp door sporten weer laten opbloeien: Level, De Rading en On the Move Sportvrienden zetten de kracht van sport volop in. Wat zien de betrokken professionals gebeuren in de praktijk, hoe ziet de samenwerking tussen jeugdzorg en partners eruit en wat zijn de obstakels bij deze samenwerking?

Het is eigenlijk gek dacht ik: de schade is in het lijf ontstaan en we proberen die in het hoofd op te lossen.’ Inge Voorhout werkte decennialang in de specialistische jeugdzorg, onder meer bij De Rading. Ze ervaaarde dat daarin vooral cognitieve gedragstherapieën de boventoon voerden. ‘Op zich niks mis met die interventies maar ik miste lichaamswerk waarmee je jongeren in beweging kunt krijgen.’

De lacune – die ze bijvoorbeeld zag toen ze met getraumatiseerde meiden werkte - vormde voor Voorhout de impuls om On the Move Sportvrienden te beginnen. De organisatie bestaat inmiddels dertien jaar. On the Move vormt de pedagogische schakel tussen jeugdzorg en sport en bewegen, en biedt onder meer een sportzorgprogramma, waarbij lessen in kleine groepen centraal staan. Positief (‘het gaat om sportplezier’) en laagdrempelig (het aanbod is gratis) zijn belangrijke uitgangspunten voor On the Move Sportvrienden.

Opbloeien

Martruy Dekker is orthopedagoog-generalist en traumatherapeut bij De Rading. Ze werkt ook als zelfstandige en is op die basis betrokken bij On the Move Sportvrienden. On the Move en De Rading werken daarnaast ook samen, zegt ze. ‘De Rading is

‘Door het sporten worden ze steeds lossier’

allang bezig met de vraag: hoe kunnen we ook sport en bewegen een plaats bieden bij behandeling van jongeren?’ Beiden zijn ervan overtuigd dat sport en spel jongeren kan laten opbloeien. Dekker: ‘Er zijn veel voorbeelden die dat illustreren.

Ik werk bijvoorbeeld momenteel met een meisje dat allerlei trauma’s en nare ervaringen achter de rug heeft. De verbinding tussen lijf en hoofd is dan zoek. Probeer je in haar positie dan maar eens kwetsbaar op te stellen. Ik dacht: ik ga niet direct starten met behandelen maar verbinden. Hoe kun je dat beter doen dan te gaan sporten? Ik ben toen naar een fun clinic met haar gegaan en zij bleek fantastisch te kunnen tennissen. Dat maakte dat zij werd gezien voor wat ze waard was. Ze ging drie centimeter groter naar huis.’ Het mooie was dat dit meisje ook een rol vervulde voor andere jongeren in de groep die de sport niet goed

onder de knie hadden, vertelt Dekker. 'Het maakte dat zij zich openstelde, kon verbinden en ik nu met de traumabehandeling kan starten.'

Eén op één

Abdellah Ahrouch werkt als coördinator sport-zorg bij Level. Hij is al zo'n negen jaar op verschillende manieren actief als verbindende schakel tussen jeugdzorg en sport. Samen met vijf collega's, biedt hij één op één sport-zorg trajecten aan jongeren. Sport is daarbij het middel om te werken aan bijvoorbeeld agressieregulatie en weerbaarheid. Plaats van handeling daarbij zijn meestal fitnesscentra en vechtsport-scholen ('dojo's'). 'We werken één op één omdat we het laagdrempelig willen houden voor de jongeren om wie het gaat. Die zijn vaak kwetsbaar. Sporten in een groepssetting kan heel lastig zijn voor bijvoorbeeld jongeren met een vorm van autisme.

Per jaar doen zo'n tachtig jongeren mee aan een sport-zorg traject van Level. Daarbij is maatwerk het uitgangspunt, altijd in of dicht bij de woonplaats van de jongere. De verwijzers zijn voornamelijk collega's bij Level en hulpverleners van buurtteams.

Ahrouch ervaart net als Dekker en Voorhout in de praktijk wat sport teweeg kan brengen bij kwetsbare

jongeren. 'Door het sporten worden ze steeds losser.' De één op één werkwijze is daarbij een pré zegt hij. 'Je staat letterlijk naast elkaar, niet tegenover elkaar. Ik zie de jongere opbloeien als ze een complimentje krijgen als ze een oefening goed hebben gedaan of deze lang hebben volgehouden. Of wanneer het ze is gelukt om op tijd te zijn gekomen. Dat lijken heel kleine dingen maar die zijn ontzettend belangrijk voor ze.'

Methodiek nodig

Ahrouch zou graag zien dat er een goed beschreven interventie komt voor sport-zorg programma's. 'Er is veel geschreven over wat sport doet met jonge mensen maar er zijn nog nauwelijks methodieken. Daar is wel behoefte aan.' Een methodiek voorkomt dat je al te vrijblijvend bezig bent, zegt hij. 'Dat de sector het ziet als "leuk bewegen". Ik vecht er al jaren voor dat er binnen de jeugdhulp een methodiek komt.'

Hoe krijg je eigenlijk jongeren in beweging die daar eerder niet voor open lijken te staan? Voorhout: 'We sluiten aan bij wat jongeren zelf willen. Wie zijn ze, wat vinden ze leuk?' Essentieel in de aanpak is anderen betrekken die in leeftijd en interesses dicht bij de

jongeren staan. 'We zijn bijvoorbeeld jonge studenten gaan koppelen aan de jongeren die bij ons worden aangemeld. Het is bij ons steeds meer voor jongeren, door jongeren en met jongeren geworden.'

Suïcidale gedachten

Bij Level wordt er ook samengewerkt met sportverenigingen. Ahrouch: 'Er zijn natuurlijk ook jeugdzorgjongeren die in verenigingsverband sporten. En dan is het handig als onze hulpverleners begeleiders, coaches en andere vrijwilligers bij de club tips kunnen geven.' Dat zijn immers vaak welwillende vaders en moeders maar niet altijd pedagogisch even onderlegd, voegt hij toe. 'Neem zo'n jongen even apart als je kritiek geeft en doe dat niet in de groep', geeft Ahrouch als voorbeeld van zo'n tip. Sport On the Move werkt ook samen met sportverenigingen. Voorhout: 'We werken met jongeren met ingewikkelde problematiek en dan is het belangrijk dat wij een orthopedagoog in dienst hebben die vrijwilligers bij clubs kan begeleiden. Dekker: 'Trainers hoeven geen hulpverleners te zijn. Zij moeten vooral de verbinding aangaan met jongeren en ervoor zorgen dat de jongeren een leuke tijd hebben. Maar hoe doe je dat met een jongere die vertelt dat hij suïcidale gedachten heeft? Ik kan dan ondersteunen, supervisie geven en zo nodig contact zoeken met de betrokken gezinsleden of hulpverlener van de jongere.'

Verbinding jeugdhulp-sportverenigingen-gemeenten

Twee jaar geleden heeft NOC*NSF samen met 25 partners waaronder Jeugdzorg Nederland het Manifest Sportieve Generatie ondertekend. Kern van de oproep daarin is dat alle kinderen tot 18 jaar goed en voldoende sporten en bewegen. Hiervoor zijn steun en maatregelen vanuit de rijksoverheid cruciaal.

Op de Landelijke Dag Sportief Verbinden in 2022 organiseerden Jeugdzorg Nederland en de Vereniging Sport en Gemeenten een bijeenkomst voor bestuurders van jeugdhulp, gemeenten en sportverenigingen. Centraal stond om met deelnemers te verkennen hoe in de regio de verbinding in die driehoek van jeugdzorg, gemeente en sportclubs versterkt kan worden.

Over de schutting

Wat zien ze bij Sport on the Move en Level als voornaamste obstakels in de samenwerking met partners? Voorhout is stellig: 'Heel treurig maar dat is geld.' Dan gaat het bijvoorbeeld over wie voor de extra financiering zorgt van een programma als er bijvoorbeeld een intensievere begeleiding van een jongere nodig is. 'Gemeenten hebben hier tijdens de coronaperiode wel geld voor vrijgemaakt, maar zeggen dat dit uit de budgetten van de jeugdzorgaanbieders moet komen. De jeugdzorgaanbieder zegt: "daar hebben we geen budget voor". Wij regelen het dan anders maar dat is vaak niet eenvoudig.'

Ahrouch ziet de terughoudendheid bij sommige sportverenigingen om samen te werken met jeugdzorg als hindernis in de praktijk. 'Ze zeggen dan: "leuk dat jullie die jongeren bij ons over de schutting willen gooien maar we hebben het hier lastig genoeg". Het is inderdaad al een heel karwei voor ze om vrijwilligers te werven. Ik snap dat dus wel.' Maar er zijn ook verenigingen waarmee de samenwerking prima gaat, vervolgt hij. Je moet dan geluk hebben met de juiste persoon op de juiste plaats. 'Het gaat altijd om één man of vrouw die dan de trekker is. Het helpt enorm als je zo'n gedreven persoon hebt binnen een club die de juiste lijntjes heeft naar de trainer of het bestuur.' ○

‘Mevrouw, kunt u niet langer blijven?’

‘Maar mevrouw, hoe is dit dan voor jou?’ vraagt Demi terwijl ze me geïnteresseerd aankijkt. Ik ken haar nu bijna een jaar en ze blijft me steevast ‘mevrouw’ noemen. Demi en ik hebben het over haar vervolgopleiding maatschappelijk werk. We bespreken welke uitdagingen het met zich mee kan brengen. ‘Als ik u was, dan zou ik me heel veel zorgen maken om iedereen’ vervolgt ze. Ik antwoord eerlijk: ‘Ik maak me ook wel zorgen om de jongeren die ik begeleid, soms ook om jou.’

Het is zeldzaam dat een jongere die ik begeleid aan mij vraagt hoe het werk voor mij is. Door het gesprek met Demi ben ik er meer over na gaan denken. Als ik naar mezelf en mijn collega’s kijk, dan zie ik gedreven mensen met passie voor het werk. We werken hard om de jongeren zo goed mogelijk te helpen en met voldoende perspectief weer los te kunnen laten. Maar soms gebeurt er iets tragisch met iemand die ik heb begeleid. Ik merk dat het dan erg lastig is om aan mensen in de buitenwereld uit te leggen waarom dit mij zo raakt. Na een goed gesprek met een collega, kan ik het nu verwoorden. Ze zei: ‘in dit werk ben je zó betrokken bij je cliënt, werk je zó nauw samen met hem of haar. Je investeert in een positieve toekomst en hierbij geef je een stuk van jezelf aan die jongere.’ En zo voelt het precies voor mij. Ik gun de jongeren die ik begeleid oprecht het beste. Ik wil ze zien slagen in het leven en zet mij ervoor in om dit samen met ze te bereiken. Ik geef inderdaad een stuk van mijzelf en daar ben ik trots op!

Daarom vind ik het soms lastig om afscheid te nemen van een jongere die ik begeleid, zoals Demi. ‘Maar mevrouw, kunt u niet langer blijven?’ vraagt ze

me. Het raakt me dat ze dit zegt en ik zie dit als een enorm compliment. ‘Nee, helaas niet. De rechter heeft bepaald dat jij maar één jaar begeleiding nodig had.’ Na dit jaar stopt deze maatregel, ook als doelen niet behaald zijn en ook als er nog werk aan de winkel is. De begeleiding kan alleen langer doorlopen als de jongere een nieuw strafbaar feit heeft gepleegd of als de rechter bepaalt dat het verlengd moet worden, dit als de jongere niet goed genoeg heeft meegewerkt aan de begeleiding en/of opgelegde voorwaarden. Hiervan was bij Demi geen sprake.

‘Nou Demi, ik wens je het allerbeste voor jouw toekomst. Ik hoop dat je al jouw doelen gaat bereiken en dat het je gaat lukken om jezelf op één te zetten’, zeg ik tegen haar tijdens ons afsluitgesprek. Ze is opvallend stil en glimlacht naar me. ‘Bedankt, mevrouw.’

In de serie ‘Jeugdzorg in de praktijk’ vertellen jeugdzorgprofessionals wat zij meemaken tijdens hun werk. Ivon Schouten is een van onze bloggers. Ze werkt sinds 2016 als jeugdreclasserder in Brabant. Met haar blog voor Jeugdzorg Nederland wil ze niet allen de mooie en succesvolle kanten laten zien van de Jeugdreclassering, maar ook de worstelingen en dilemma’s die er spelen.

De KNALdag: apk voor het terugdringen van werkdruk

Een hoge caseload, administratieve taken, complexe problematiek van de cliënten, werken onder tijdsdruk. Het is mogelijk om met een KNALweek of KNALdag de werkdruk die jeugdzorgprofessionals ervaren in mum van tijd drastisch te verminderen. Bedenker van het instrument Alexander Thijssen en John Goessens, adjunct-bestuurder bij Entrea lindenhout, leggen uit wat de impact is van vijf dagen 'knallen'.

E-mails beantwoorden, dossiers actualiseren, beschikkingen aanvragen, een gezinsplan uitwerken et cetera. John Goessens weet dat deze zaken geen 'energiebrengers' zijn in de jeugdzorg, maar ze zijn natuurlijk wel onderdeel van het reguliere werk. "Het dagelijkse werk is soms onvoorspelbaar, omdat het leven van de kinderen waar onze zorg om draait, ook grillig is. Wat doe je bijvoorbeeld als er een verontrustend telefoontje komt?"

De retorische vraag wordt ook door hem beantwoord. "Als het om acute situaties gaat, dan is er geen twijfel. Dan kom je in actie."

Maar er zijn ook tal van minder belangrijke berichten, telefoontjes en meldingen die je even kunt laten voor wat het is. Tenminste, als je in een flow zit waarin het lukt om je daarvoor af te sluiten, legt Alexander Thijssen uit. Hij is oprichter van FocusRebels en is gespecialiseerd in slim en effectief werken. "Pop-ups van mailtjes, collega's die binnenwandelen met vragen, een overlegje tussendoor; volgt dat elkaar op, dan heb je een versnipperde agenda en dan kom je op gewone werkdagen niet toe aan grotere taken die concentratie vragen. In de jeugdzorg vertaalt zich dat in achterstanden op het gebied van administratie."

Volgens Thijssen, tevens lid van de raad van toezicht van jeugdhulporganisatie Oosterpoort, zijn die taken echter een wezenlijk onderdeel van het dagelijkse werk. "Naast hulverlener ben je ook kenniswerker. Het vergaren van informatie, dossiers bijwerken en het

uitwerken van plannen hoort gewoon bij het vak." Hij herkent dat veel jeugdzorgmedewerkers achterstanden hebben op dit aspect van het werk. "Dat heeft vooral te maken met de passie en betrokkenheid die ze hebben voor cliënten. Ze zijn geneigd om eerst die cliënt te helpen. Die rol verdrukt in feite de taak die je als kenniswerker ook hebt te vervullen."

Goessens bevestigt dat beeld en wijst erop die achterstanden ongezien kunnen oplopen omdat er in de jeugdzorg steeds vaker sprake is van zelforganisatie. "Met zelforganiserende teams is er niet vanzelf direct feedback op de stand van zaken rondom de dossiers. Maar die dossiers zijn wél belangrijk: ze zijn van de cliënt. Dus we zijn het ze verschuldigd om dat adequaat bij te houden."

Maar hoe groter de achterstanden, hoe vervelender die taak wordt ervaren, merkte Goessens bij Entrea lindenhout, waar ruim 800 medewerkers specialistische jeugdhulp bieden. "Het gevoel dat je niet bij bent, dat je geen regie over je werk hebt, wordt steeds hardnekkiger. Een zeurend gevoel dat stress bezorgt." Thijssen was eerder bestuurssecretaris bij De Rading in Utrecht en werd daar in 2017 benaderd om na te denken over oplossingen om de werkdruk aan te pakken. Die ervaren hoge werkdruk heeft een negatief effect op het welzijn van medewerkers en indirect beïnvloedt dat de kwaliteit, veiligheid en snelheid van de zorg die geleverd wordt aan kinderen en gezinnen, legt hij uit.

Thijssen ontwikkelde daarop de KNALweek, een methode om in enkele dagen alle achterstanden weg te werken. “Je veegt je agenda leeg en gaat je in een paar dagen tijd puur richten op het afmaken van onafgemaakte taken.” Hij noemt die onafgemaakte taken ‘ruimtepuin dat rondzweeft in het hoofd’. “Dat steeds maar voor je uitschuiven van die administratieve taken, dat neemt onnodig veel ruimte in je hoofd in.”

De KNALweek of een KNALdag in een notendop:

1. Je gaat een week of een dag lang met taken aan de slag die nodig moeten gebeuren, maar die er steeds niet van komen. Juist het afronden van die taken geeft ruimte in je hoofd.
2. Dit doe je samen met collega's in dezelfde ruimte. Ieder maakt zijn of haar eigen to-do-lijst, maar door samen te ‘knallen’ ontstaat een positieve workflow. “Door bijvoorbeeld uit te spreken welke dingen je gedaan wilt krijgen, of wat je lastig of niet leuk vindt, verminder je het gevoel dat je de enige bent die tegen dat soort dingen aanloopt”, legt Thijssen. “Dat geeft ook ruimte om van elkaar te leren en tips uit te wisselen om taken op een slimme en snelle manier te tackelen.”
3. Om effectief aan een taak te kunnen werken, is het belangrijk om afleiding tot een minimum te beperken. Dus smartphones uit, volledige focus op de taken. In tijdsblokken van 50 of 70 minuten, met tussendoor momenten van ontspanning, wordt in stilte gewerkt. “Tijdens een KNALdag ga je heerlijk monotasken. Je kiest er bewust voor geconcentreerd te werken aan één taak tegelijk, dat zorgt voor hoge kwaliteit van je werk en je creëert een ervaring van flow”, aldus Thijssen.

Goessens vertelt dat bij Entrea lindenhouw zo'n KNALweek is georganiseerd. Verder heeft een pleegzorgteam twee keer zelf een KNALdag op touw gezet. “De dynamiek die ontstond was bijzonder”, is zijn ervaring.

Van de jeugdzorgmedewerkers die deelnamen kreeg Goessens louter positieve reacties. “In ons geval gaf Alexander tijdens de pauzemomenten tips en tricks, bijvoorbeeld over hoe je effectiever met je tijd omgaat of slimmer met het software-programma. Je leert van hem, maar dat is ook de voedingsbodem geweest om elkaar ook weer te inspireren. Er gebeurde zoveel in de groepsdynamiek, in het gevoel dat je er voor elkaar bent. Dat versterkt de organisatie en de professionaliteit van je medewerkers.” Goessens is dus groot voorstander van zo'n KNALdag of KNALweek. “Het is de apk voor het terugdringen van werkdruk.” Thijssen legt op zijn beurt uit dat het samen knallen ervoor zorgt dat het gevoel van regie op je werk terugkeert. “Het wegwerken van dat ruimtepuin in je hoofd is de sleutel. Na zo'n knalmoment ben je weer bij en kun je je richten op de kern van je werk”, licht hij toe. Hij legt uit dat jeugdzorgorganisaties meer verantwoordelijkheid kunnen nemen voor de context waarin de professionals werken. “Door een KNALdag of KNALweek te organiseren, wat je als organisatie ook prima zelf kunt doen, verhoog je de effectiviteit, het zelfbewustzijn en de voldoening van je medewerkers. Dat heb ik al meerdere keren mogen ervaren.”

ZELF EEN KNALWEEK OF KNALDAG OP TOEW ZETTEN?

Dat kan eenvoudig. Alexander Thijssen heeft een handleiding ‘Organiseer je eigen KNALdag’ geschreven en deelt die graag met jeugdzorgorganisaties. Daarnaast is de KNALweek als tool opgenomen in het aanbod van Jeugdzorg Werkt!, het initiatief waarin Jeugdzorg Nederland samen met FNV, CNV en de FBZ zich inzet voor een gezonde arbeidsmarkt. Ontwikkeling van werknemers is daarin een belangrijk speerpunt.

Kinderombudsvrouw spreekt bij afscheid van Hans Spigt

Hans Spigt nam op vrijdag 17 februari afscheid als voorzitter van Jeugdzorg Nederland in een volle zaal bij Villa Jongerius in Utrecht. Hij vroeg Kinderombudsvrouw Margrite Kalverboer om de aanwezige jeugdzorgbestuurders mee te nemen in de rol van de rechten van het kind bij hun werk. 'U kunt uw werk op alle niveaus kinderrechtenproof maken', aldus de Kinderombudsvrouw.

'Kort geleden sprak ik een meisje van 15 jaar, gesloten geplaatst. Ze vertelde dat ze nu op een groep zat van in totaal vier jongeren in plaats van acht. En dat ze met niemand een klik had. Dat je als je niemand aardig vindt, heel erg alleen bent op zo'n groep. Het is een keerzijde van het verkleinen van de groepsgrootte in de gesloten jeugdzorg, waar ik zelf nog niet aan had gedacht en dat ongetwijfeld voor meer kinderen geldt. Ik vroeg haar wat zij zou veranderen voor kinderen in haar situatie als ze mijn baan had. "Beter naar kinderen luisteren", zei ze.' Met deze anekdote opent Margerite Kalverboer haar pleidooi om de rechten van het kind voorop te stellen in de jeugdzorg.

'U werkt onder moeilijke, ontoereikende omstandigheden'

Ze richt zich rechtstreeks tot de zaal: 'Als ik hier om mij heen kijk, zie ik mensen die werken met en voor kinderen die niet vanzelfsprekend de zorg krijgen die zij nodig hebben. Die niet altijd de ouders hebben die goed voor ze op kunnen komen. Kinderen van wie rechten niet vanzelfsprekend worden nageleefd en bevorderd. Dat u met of voor deze kinderen werkt, betekent ook dat ik mijn kritiek vaak richt op het systeem waarin u werkt en daarmee mogelijk ook op u. Dat de context van uw werk in de afgelopen jaren steeds complexer is geworden, realiseer ik me terdege. U werkt onder moeilijke, ontoereikende omstandigheden. Tegelijkertijd -en misschien wel daardoor- zie ik dat we het vanuit kinderrechtenperspectief lang niet altijd goed genoeg doen.'

Belang-van-het-kind-assessment

Met name vier artikelen uit het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) worden door

Kalverboer onder de aandacht gebracht, deze moeten 'in onderlinge samenhang worden gezien. Ze vormen de kern van het verdrag.' Bij alle besluiten die genomen worden, is het belang van het kind een éérste overweging (artikel 3 IVRK). Dit belang van het kind is dat het een goede jeugd beleeft en zich goed kan ontwikkelen tot volwassenheid (artikel 6 IVRK). Om te onderzoeken wat het beste besluit of het beste beleid of de beste wetgeving is, wordt altijd de visie van het kind of de groep kinderen die hierdoor geraakt worden meegewogen (artikel 12 IVRK). En tot slot: kinderen worden hierin gelijk behandeld (artikel 2 IVRK). Ze pleit er voor om altijd te onderzoeken of het belang van het kind voldoende geborgd is bij het besluit dat genomen wordt. Dat kan met een 'Belang-van-het-kind'-assessment.

Bij zo'n assessment worden altijd de volgende zeven elementen gecheckt:

- De identiteit van het kind: wat maakt dit kind speciaal?
- De mening van het kind: wat vindt het kind zelf belangrijk?
- Behoud van gezinsomgeving: wat betekent het besluit voor de gezinsbanden?
- Zorg, bescherming en veiligheid: wat betekent het besluit voor de manier waarop het kind zorg krijgt, en diens veiligheid?
- Kwetsbaarheid van het kind: is het kind extra kwetsbaar en hoe wordt daar rekening mee gehouden?
- Het recht op gezondheidszorg: wat betekent het besluit voor de gezondheid van het kind?
- Het recht op onderwijs: Hoe grijpt het besluit in op het recht op onderwijs?

Handreiking

Kalverboer: 'Deze zeven elementen kunnen met elkaar botsen, dat vraagt dan om een weging. Na goed onderzoek te hebben wat het meest ideale besluit zou zijn voor het kind, komt de volgende stap. Daarin wordt onderzocht welke andere belangen mogelijk in de weg kunnen staan aan de belangen van het kind. Dat kunnen de belangen van ouders zijn, maar ook de belangen van andere kinderen en die van werknemers en organisaties.' Daarna volgt de weging. 'Bij conflicterende belangen gaat het belang van het kind voor, tenzij er zulke zwaarwegende andere belangen zijn dat dit echt niet kan'. Tenslotte is een heldere uitleg aan het kind over de gemaakte keuze en de wijze waarop

de visie van het kind betrokken is cruciaal. Kalverboer kondigt aan dat er later dit jaar een handreiking komt waarmee jeugdzorgorganisaties hun beleid kunnen toetsen aan de kinderrechten.

'De trein rijdt door en de machinist stapt uit'

Na een paneldiscussie over het pleidooi van de Kinderombudsvrouw, is het woord aan Hans Spigt, die na zeven jaar afscheid neemt als voorzitter van Jeugdzorg Nederland. 'Het is raar om afscheid te nemen van een taak die ik graag met en voor de sector heb mogen vervullen. De trein rijdt door en de machinist stapt uit. In de afgelopen zeven jaar heb ik samen met jullie geprobeerd om een stem te geven aan ons werk en de belangen van de kwetsbaarste kinderen en jongeren in onze samenleving. Werk dat onder een vergrootglas ligt en waarover iedereen altijd -terechteen mening heeft. De publieke opinie oordeelt hard als het fout gaat en weet ook snel een schuldige te benoemen en dat is maar al te vaak de jeugdzorg.

'We doen het vanuit kinderrechtenperspectief lang niet altijd goed genoeg'

We vergeten dan dat er ook heel veel goed gaat. Hoeveel kinderen en jongeren zijn er niet met inzet van goede liefdevolle en deskundige jeugdhulp geholpen om hun weg in de samenleving te vinden. Dat zijn er veel meer dan we weten, want daar horen we niet zoveel over. Goed nieuws is geen nieuws, maar wel belangrijk nieuws en het kan iedere keer voor één jongere het verschil maken', aldus Spigt. ◦

‘Je kunt best groot zijn en klein organiseren’

Beiden zijn bestuurder in de jeugdzorg: John Goessens is adjunct-bestuurder bij Entrea lindenhout, een grote organisatie met een integraal aanbod waar gezinshuiscare een onderdeel van is. Maarten Gunsing is bestuurder bij Zorgmuiters, een veel kleinere organisatie die zich volledig richt op gezinshuiscare. Hoe kun je die gezinshuiscare het beste aanbieden? En wat leren ze van elkaar?

Maarten, jullie leggen je bij Zorgmuiters volledig toe op gezinshuiscare. Wat is voor jou de kracht van die specialisatie

‘Ik heb veel affiniteit met gezinshuiscare. Toen we startten met Zorgmuiters hadden we sterk het idee dat we vooral een aanwinst voor de jeugdzorg konden zijn door ons te specialiseren in één tak van zorg. De samenwerking rond een aanvullend aanbod als dat nodig is, gaan we met andere partijen aan. Die expertise hoeven we niet zelf in huis te hebben. En we willen werken met een zo klein mogelijke overhead. Als je een breder aanbod hebt, wordt je overhead groter.’

John, Entrea lindenhout is een van de grote aanbieders van specialistische jeugdhulp in vooral Gelderland. Jij hecht sterk aan dat integrale aanbod, waar gezinshuiscare een onderdeel van vormt. Wat is daarvan de reden?

‘Voor ons gaat het erom dat je oplossingen biedt voor kinderen en gezinnen en daar is gezinshuiscare een belangrijk facet in. Om de

stabiliteit in de gezinshuiszorg te kunnen garanderen heb je brede expertise nodig. Er zitten in gezinshuizen nogal wat kinderen met een spreekwoordelijk zware rugzak. Dan gaat het over kinderen met bijvoorbeeld trauma-ervaringen. Je moet dan hulp op maat kunnen leveren en gemakkelijk kunnen schakelen. En dat schakelen gaat gemakkelijker als je binnen je organisatie een breed en integraal aanbod hebt.'

'We willen werken met een zo klein mogelijke overhead'

Maar dat kan bij Zorgmuiters even goed met externe partners waarmee je samenwerkt zegt Maarten...

John: 'Ja, maar logistieke belemmeringen én het feit dat externe partijen niet als vanzelf goed ingevoerd zijn in de wereld van de gezinshuiszorg, maken het ingewikkelder.'

Maarten: 'Ik ervaar dat anders. Wij concentreren ons op één onderdeel en steken extra energie in het verkrijgen van goede netwerken, van goede partners van wie je weet wat ze kunnen leveren.'

John schetst de omslag die Entrea lindenhout in de loop van de jaren heeft gemaakt. De kern van zijn verhaal: hoe bied je zorg die je kunt typeren als 'zo thuis mogelijk'? John: 'Mede door onze ontstaans-geschiedenis, we bestaan al 165 jaar, boden we vooral residentiële zorg. En die viel niet te typeren als 'zo thuis mogelijk'. Dus we hebben ons aanbod onder de loep genomen en veranderd, door onder meer kinderen, ouders en onze eigen groepsleiders te bevragen. De residentiële zorg kan ook houvast en geborgenheid bieden, maar niet op het thuisniveau

dat je voor kinderen en jongeren nastreeft.' Het leidde er uiteindelijk toe dat Entrea lindenhout besloot voor jeugdigen onder de twaalf geen residentiële zorg meer aan te bieden en gezinshuiszorg op te nemen in het aanbod.

Maar is het ondanks die omslag die je schetst toch niet zo, dat jullie groot en log zijn en dat je dat parten speelt?

John: 'Nee, we zijn niet log. Je kunt best groot zijn en klein organiseren. De gezinshuizen zijn kleine eenheden en vormen een kleinschalig georganiseerd collectief dat gebruik maakt van de voordelen van een grote organisatie.'

Maarten, jullie zijn juist begonnen in de overtuiging dat Zorgmuiters van toegevoegde waarde kon zijn. Dat jullie vonden dat het gezinshuiszorgaanbod van grote spelers als Entrea lindenhout niet goed genoeg was. Zorgmuiters, dat klinkt best rebels...

'We wilden inderdaad wat teweegbrengen. Niet om de boel omver te werpen maar we zagen wel een tendens ontstaan na de transformatie waarbij veel mensen elkaar niet meer begrepen. Gemeenten die opeens de financier van de zorg werden. Die gingen meebepalen wat de inhoud van de zorg moest worden. Dat leverde her en der conflicten op. We wilden de toon veranderen. We dachten: als je op deze voet verder gaat, dan loopt de jeugdzorg vast. Niet dat wij alleen die toon bepalen maar als nieuwe organisatie kun je wel een toon zetten.'

John, jij bent verklaard tegenstander van marktwerking in de jeugdzorg...

'Ja. Let wel: ik was en ben voorstander van de decentralisaties. Maar de keuze om jeugdzorg te vermarkten, wat een andere keuze is, vind ik onbegrijpelijk! Je kunt verdriet of angst van kinderen en ontredde ouders toch niet vermarkten? Goed nadenken over de ontwikkeling van kinderen en de veiligheid en stabiliteit binnen gezinnen is een opdracht voor de samenleving. Vroeger waren partijen samenwerkings-

partners die samen verantwoordelijk waren voor die opdracht. Nu zijn we allemaal verkopers en inkopers van zorg. Wat mij betreft gaan we weer terug naar dat partnerschap.'

Maarten, wat vind jij van de marktwerking?

'Het leed van ouders en kinderen kun je niet vermarkten, in dat opzicht ben ik het met John eens. Maar wat ik wel goed vind is dat de marktwerking het mogelijk heeft gemaakt dat nieuwe partijen het gangbare aanbod kunnen doorbreken. Het is goed dat aan de pilaren is geschud. Dat er door marktwerking een verfrissend nieuw aanbod is ontstaan.'

Wat kunnen jullie van elkaars organisatie leren?

John: 'Ik bewonder de slagkracht van Zorgmuiters rond een belangrijk onderwerp van gezinshuizorg: de matching van kinderen en gezinshuisouders. Wij

'De keuze om jeugdzorg te vermarkten vind ik onbegrijpelijk'

hebben daar momenteel soms moeite mee om dat rond te krijgen zonder wachtlijsten.'

Maarten: 'Ik vind het sterk dat Entrea lindenhout, dat al heel lang bestaat, blijft nadenken over hoe je je zorgaanbod kunt verbeteren. John heeft daar eerder in dit gesprek over verteld. Ik hoop dat we bij Zorgmuiters ook de prikkel houden om ons te blijven vernieuwen.' ◉

‘Laat deze jongeren niet los’

Voor veel jongeren uit de jeugdzorg die achttien jaar worden is de overgang naar volwassenheid niet eenvoudig. Het Leger des Heils zet zich voor hen in, bijvoorbeeld als ze dakloos raken of wanneer dat dreigt te gebeuren. ‘Vasthoudendheid zit in het DNA van onze organisatie. We zijn er voor de groep die niet gezien wordt.’

'Tachtig procent van de achttienplussers die wij opvangen in de daklozenopvang in Venlo, komt uit de jeugdhulpverlening of heeft daar een verleden in.' Dat cijfer liegt er niet om, stelt Annemie Heuvelmans, regiomanager bij het Leger des Heils Noord- en Midden-Limburg. Het kan daarbij gaan om jongeren die uit een residentiële setting komen, uit behandelgroepen of om jongeren die een OTS (ondertoezichtstelling) hebben gehad. Veel van hen waren niet dakloos in de letterlijke zin van het woord, voegt Heuvelmans eraan toe. 'Een enkele keer vangen we deze jonge mensen rechtstreeks van de straat op. Vaker zijn het bankslapers die van vriendje naar vriendje hoppen maar uiteindelijk nergens permanent terecht kunnen. Ze hebben geen netwerk of hebben een netwerk dat juist niet helpend is om uit de problemen te komen.'

Van hot naar her verhuizen

Volgens de Limburgse regiomanager zijn het veelal jongeren met een complexe, meervoudige problematiek. Het gaat dan bijvoorbeeld om een licht verstandelijke beperking, psychiatrische problemen en/of middelengebruik dat soms problematisch is. Ook voor dakloze achttienplussers zonder een jeugdzorgverleden biedt het Leger des Heils een opvangplek benadrukt Heuvelmans.

'Ook al zijn ze ouder dan achttien, in sociaal-emotioneel opzicht zijn veel van hen eigenlijk nog kinderen', stelt ze. 'Daar komt bij dat het jongeren betreft die vaak het vertrouwen kwijt zijn in de mensen om hen heen. Ze hebben, meestal buiten hun schuld om, van hot naar her moeten verhuizen. Het zijn jongeren die je een beschermde en opvoedkundig verantwoorde omgeving moet bieden om uit te rijpen.'

En dat uitrijpen is dus nog lang niet klaar als iemand achttien is geworden. 'Natuurlijk zijn er ook jongeren die op hun achttiende zeggen: "de groeten jeugdzorg!", die blij zijn dat ze de deur achter zich dicht kunnen trekken.' Maar over het algemeen is de harde leeftijdsgrens vooral een hindernis vindt ze.

Heuvelmans bekritiseert het huidige stelsel waarbij sprake is van een harde knip wanneer jongeren achttien worden. Die knip kan volgens haar voor deze jongeren kwalijke gevolgen hebben als er geen goede huisvesting en begeleiding is. 'Het gaat om de Big 5: wonen, support, school/werk, inkomen en welzijn.' Ze pleit hartstochtelijk voor het verhogen van de jeugdzorg-leeftijdsgrens om goede hulpverlening voor achttienplussers mogelijk te maken. 'Dat is voor deze jongeren meer dan noodzakelijk. We kunnen wel

In de praktijk

Leger des Heils regio Noord-Limburg biedt opvang voor dakloze jongeren in interne opvangplekken en binnen beschermd wonen voor achttienplussers. Daarnaast zijn er plaatsen in zogenoemde trajectwoningen in de wijk. De jongvolwassenen krijgen begeleiding van een ambulante coach bij tal van onderwerpen zoals relaties, werk en financiën. Heuvelmans: 'Bij onze opvang geldt over de gehele linie: het is niet alleen bed, bad, brood. Er zit een hele methodiek achter die de jongeren weer op weg helpt naar zelfstandigheid in hun leven.' Niet voor iedereen is een plek in een trajectwoning weggelegd. Het kan ook zijn dat problemen voor de jongvolwassen ex-daklozen zo zwaar zijn, bijvoorbeeld bij psychiatrische problemen, dat iemand een Wlz-indicatie krijgt (Wet langdurige zorg) en in een instelling gaat wonen. Het kan ook nodig zijn om nog een tijd 'door te rijpen' in een instelling voor Beschermd Wonen om zo te leren op eigen benen te staan.

‘Vaak zijn het bank-slapers die uiteindelijk nergens permanent terecht kunnen’

een indicatie afgeven voor verlengde jeugdhulp maar die hulp is dan maar tijdelijk. We doen er via onze politieke lobby alles aan om dat duidelijk te maken. Het huidige systeem speelt ons parten en moet écht op de schop.’

Letterlijk strijden

Het stelsel waarin haar organisatie nu opereert, is in haar ogen verre van ideaal. Dat neemt niet weg dat Leger des Heils er alles aan doet om deze dakloze jongeren en jongvolwassenen niet aan hun lot over te laten, ook in het huidige systeem. ‘Die vasthoudend-

heid typeert ons en zit in het DNA van onze organisatie. We strijden voor hen. Letterlijk. Hoe kwetsbaar, hoe verslaafd, hoe moeilijk iemand ook is, we laten niet los. Wij zijn er voor de mensen zonder helper. Dit zijn jongeren die nooit gezien zijn!’, zegt Heuvelmans gepassioneerd. ‘Ik zeg niet dat wij als Leger des Heils de enige zijn die ons bekommeren om hen, maar toch is mijn boodschap aan iedereen: “laat hen niet los.”’ Het tekort aan adequate en gerichte hulp voor deze groep jongvolwassenen baart haar grote zorgen. Ze waarschuwt: ‘Als je hen niet goed weet op te vangen en te begeleiden, dan worden het volwassenen die in de dag-nacht opvang terecht komen. Mensen met een zeer zware problematiek die helemaal geen netwerk meer hebben.

De Nederlandse overheid verwacht van burgers een hoge mate van zelfredzaamheid die er soms niet is. Wij zien bij kwetsbare jongeren dat de overheid en de systemen te veel van hen vragen en dat zij voor veel langere periode ondersteuning nodig zullen hebben.’ ◉

Wist u dat NEN 7510
steeds belangrijker wordt
binnen de **jeugdzorg?**

Bij ICTRecht zien we dat steeds vaker van jeugdzorgorganisaties gevraagd wordt aantoonbaar te voldoen aan strenge eisen rondom informatiebeveiliging. Bijvoorbeeld aan de norm NEN 7510. Heeft uw organisatie de basis al op orde? Security Officers van ICTRecht helpen u graag met alle vraagstukken rondom informatiebeveiliging. Met een praktische aanpak, normale mensentaal en met ruime ervaring in de jeugdzorgsector.

Bij ICTRecht kunt u ook terecht voor o.a.:

- Functionaris Gegevensbescherming (FG) (inhouse of op afstand)
- CISO / Security officer (inhouse of op afstand)
- Ondersteuning bij wet- en regelgeving op het snijvlak van jeugdzorg en IT (o.a privacy/AVG, contracten)

**Neem
gerust eens
vrijblijvend
contact met
ons op.**

CONGRESFESTIVAL 2023

JOUW WERK MIJN LEVEN

Donderdag 14 september

13:30 - 17:30 uur

Thuishaven

Contactweg 68, 1014 BW, Amsterdam

Voor iedereen in de jeugdbeschermingsketen

€ 150 p.p. (excl. btw) met afsluitende borrel

Voor het congresfestival is accreditatie
aangevraagd bij Stichting Kwaliteitsregister
Jeugd (SKJ)

“RUIMTE CREËREN”

We geloven dat we door ruimte te creëren - voor de cliënt en voor elkaar - betere zorg kunnen leveren. Ruimte is cruciaal voor de kwaliteit van ons werk en de groei van zowel cliënten als professionals.

In het programma luisteren we naar de stem van de cliënt, komt de zorgprofessional aan het woord en horen we de wetenschappelijke reflectie.

Aanmelden kan door de QR-code met de telefoon te scannen of door de website www.lyyti.in/jouw-werk-mijn-leven te bezoeken

Scan mij!

